

แพทย์ มอ. สัญจรสู่ทัศนสถานหญิงสงขลา: ตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูก (ตอนที่ ๒)

มะเร็งปากมดลูกเป็นมะเร็งในสตรีไทยที่พบได้รองจากมะเร็งเต้านม โดยจากรายงานของ WHO/ICO Information Centre on HPV and Cervical Cancer (HPV Information Centre), Human Papillomavirus and Related Cancers in Thailand, Summary Report 2010 ได้รายงานในปี พ.ศ.๒๕๕๑ ประเทศไทยมีประชากรสตรีที่เสี่ยงต่อมะเร็งปากมดลูก ประมาณ ๒๖ ล้านคน โดยพบผู้ป่วยได้ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป ทั้งนี้พบว่ามีจำนวนผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกรายใหม่ปีละ ๙,๙๙๙ ราย และมีผู้ป่วยเสียชีวิตจำนวน ๕,๒๑๖ ราย/ปี หรือเฉลี่ยวันละ ๑๔ ราย

ปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของมะเร็งปากมดลูก ได้แก่ การติดเชื้อฮิวแมน แปปิลโลมา ไวรัส/เอชพีวี (Human Papilloma Virus/

HPV) มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อย (ต่ำกว่า ๑๘ ปี) มีจำนวนคู่นอนหลายคน คลอดบุตรจำนวนหลายคน (มากกว่า ๓ คนขึ้นไป) เป็นโรคเรื้อรังหรือโรคที่ทำให้เกิดภาวะภูมิคุ้มกันต้านทานโรคต่ำ โดยเฉพาะติดเชื้อไวรัส เอชไอวี/โรคเอดส์ (HIV/AIDs) มีประวัติเป็นโรคติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์มาก่อน เช่น เริม หรือ หนองใน มีประวัติเกี่ยวกับความผิดปกติ (การอักเสบเรื้อรัง) ของปากมดลูก ประวัติการสูบบุหรี่ ประวัติการใช้ยาฮอร์โมนเพศ ชนิดไดเอธิลสตีลเอสเทอโรล/ ดีอีเอส (Diethylstilbestrol/DES)

อาการผิดปกติที่สำคัญของมะเร็งปากมดลูก คือ การมีเลือดออกผิดปกติจากช่องคลอด โดยอาจมีเลือดออกกะปริบกะปรอยช่วงระหว่างรอบเดือน หรือมีประจำเดือนนานผิดปกติ บางรายอาจมีเลือด

มีลิ่มคัดหลังผิดปกติ จากช่องคลอด

มีเลือดออกทางช่องคลอดผิดปกติ

ประจำเดือนมามากและนานผิดปกติ

รู้สึกไม่สุขสบายขณะปัสสาวะ

กลิ่นปัสสาวะไม่ได้

มีอาการเจ็บขณะมีเพศสัมพันธ์

อ่อนเพลียเรื้อรัง

มีอาการปวดในช่องท้องอุ้งเชิงกราน

มีน้ำหนักลดผิดปกติ

ปวดขา

รูปที่ ๑๐ สัญญาณอันตรายของมะเร็งปากมดลูก
ที่มา: WATCH OUT FOR THESE 10 SIGNS OF CERVICAL CANCER. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑] เข้าถึงได้จาก <https://www.sunrisehospitals.in/watch-out-for-these-10-signs-of-cervical-cancer/>

ออกผิดปกติจากช่องคลอดหลังจากพ้นวัยหมดประจำเดือนไปนานแล้ว หรือมีเลือดออกเวลามีเพศสัมพันธ์ (เดิมไม่เคยมี) มีตกขาวมากผิดปกติ/ตกขาวมีกลิ่นเหม็น และหรือมีเลือดปนออกมาด้วย มีอาการเจ็บขณะมีเพศสัมพันธ์/ปวดท้องน้อย หรือในอุ้งเชิงกราน เป็นต้น (ดังรูป)

การตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก สามารถทำได้โดยการตรวจภายในและการตรวจหาเซลล์ผิดปกติบริเวณปากมดลูก ที่เรียกว่า แป็บสเมียร์หรือแป็บเทส (Pap Smear หรือ Pap Test) ปัจจุบันมีวิธีการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ที่เป็นที่ยอมรับ 2 วิธี คือ

- **การตรวจแป็บสเมียร์แบบสามัญ** (Conventional Pap smear) เป็นการใช้น้ำยาล้างเซลล์ตัวอย่างจากปากมดลูกลงบนแผ่นกระจกโดยตรง

- **การตรวจแป็บสเมียร์แบบแผ่นบาง** (Thin layer) เป็นการเก็บเซลล์เยื่อปากมดลูกที่กวาดได้ทั้งหมดจากเครื่องมือกวาดเซลล์ แล้วนำเซลล์ที่กวาดได้ใส่ไว้ในขวดน้ำยารักษาสภาพเซลล์ก่อน แล้วจึงดูดเซลล์ขึ้นมาย้อมบนแผ่นกระจก

โดยสมาคมโรคมะเร็งแห่งสหรัฐอเมริกา มีแนะนำการตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก ดังนี้

- ให้เริ่มตรวจคัดกรองในสตรีทุกราย ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไปหรือในปีที่ ๓ หลังมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าอะไร

ถึงก่อน หลังจากนั้นควรเข้ารับการตรวจคัดกรองทุก ๑-๒ ปี ขึ้นกับดุลยพินิจของแพทย์จนถึงอายุ ๒๙ ปี

- สตรีที่มีอายุตั้งแต่อายุ ๓๐ ปีขึ้นไป เมื่อมีผลตรวจคัดกรองปกติทุกครั้ง ๓ ครั้ง/๓ ปีติดต่อกัน อาจลดการตรวจลง ให้เหลือเพียงตรวจทุก ๒-๓ ปี หรืออาจตรวจทุกปีคงเดิมก็ได้ แต่แนะนำให้เข้ารับการตรวจสม่ำเสมอไปจนถึงอายุ ๗๐ ปี หลังจากนั้นอาจยกเลิกการตรวจได้ ถ้า ๑๐ ปีที่ผ่านมาผลตรวจปกติทุกครั้ง

- ในขณะที่สตรีที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปากมดลูกสูง แนะนำให้เข้ารับการตรวจคัดกรองอย่างสม่ำเสมอตามคำแนะนำของแพทย์ และควรตรวจต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

- สำหรับสตรีที่ผ่าตัดปากมดลูก/มดลูกแล้ว ไม่จำเป็นต้องตรวจคัดกรองมะเร็งปากมดลูก

- สำหรับสตรีที่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคมะเร็งปากมดลูก ยังคงแนะนำให้เข้ารับการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งปากมดลูกตามปกติ เนื่องจากวัคซีนป้องกันมะเร็งปากมดลูกนั้น ให้ผลป้องกันโรคได้เพียงร้อยละ ๗๐ เท่านั้น

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมและมะเร็งปากมดลูกเป็นการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งที่มีประสิทธิภาพที่สามารถช่วยลดอัตราการเสียชีวิตจากมะเร็งได้อย่างมีนัยสำคัญ การเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคมะเร็งอย่างเหมาะสม จะทำให้ค้นพบรอยโรคตั้งแต่ยังไม่มีการผิดปกติหรือค้นพบโรคในระยะก่อนมะเร็งและมะเร็งระยะเริ่มต้น ส่งผลให้สามารถรักษาโรคมะเร็งให้หายขาดได้อีกด้วย นอกจากนี้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การรับประทานอาหารให้สมดุล การควบคุมน้ำหนักตัว การเลิกดื่มสุราและสูบบุหรี่ การใส่ใจดูแลสุขภาพและหมั่นสังเกตอาการผิดปกติของโรคมะเร็ง จะช่วยลดอุบัติการณ์การเกิดโรคมะเร็งได้ในอนาคต ♦

อ้างอิง:

1. สถาบันมะเร็งแห่งชาติ. ๒๕๕๔. Cancer-registry 2009. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑]. เข้าถึงได้จาก http://www.nci.go.th/en/File_download/Nci%20Cancer%20Registry/hospital%20based%20cancer%20registry.pdf.
2. American Cancer Society. 2557. Guidelines for the Early Detection of Cancer. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑]. เข้าถึงได้จาก <http://www.cancer.org/healthy/findcancerearly/cancerscreeningguidelines/american-cancer-society-guidelines-for-the-early-detection-of-cancer>
3. Sunrise Hospital. 2559. 10 warning signs of cervical cancer. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑]. เข้าถึงได้จาก <https://www.sunrisehospitals.in/watch-out-for-these-10-signs-of-cervical-cancer/>
4. ICO/IARC HPV Information Centre. 2560. Human Papillomavirus and Related Diseases Report. [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑]. เข้าถึงได้จาก <http://www.hpvcentre.net/statistics/reports/THA.pdf>
5. Worldwide Breast cancer. 2561. What breast cancer can look and feel like? [อินเทอร์เน็ต]. [เข้าถึงเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑]. เข้าถึงได้จาก <https://www.worldwidebreastcancer.org/>

